

MOTIV POSTAVY TANČÍCÍ V PODŘEPU NA OZDOBĚ Z 8. STOLETÍ ZE SEVERNÍHO OKRAJE PRAHY

NAĎA PROFANTOVÁ – ANNA PLEVOVÁ

Bronzové kování opasku nalezené v roce 2020 v Praze 8-Dolních Chabrech postrádá nálezové okolnosti. Kování s motivem nahé postavy s nákrčníkem tančící v podřepu s rukama v adoračním gestu je unikátní. Stejný motiv se několikrát opakuje na nákončí z jezdeckého hrobu z Nových Zámků (Slovensko) z 8. století, spíše jeho středu. Motiv z užší skupiny kování s antropomorfními motivy, nalezených v Čechách na méně než deseti lokalitách, může zprostředkovávat nějakou domácím prostředím upravenou verzi rituálu (tančící kněžka či bohyně) či hrdinské pověsti. Nejbližší případy těchto motivů pocházejí z Prahy-Šárky a Kosoře/Prahy-Radotína a vážou se bezpečně na pozdně antickou tradici. Pokud kování pochází z Dolních Chabrech, představuje nejstarší raně středověký nálezy na katastru bývalé vsi (dnes Praha).

MOTIF OF A SQUAT DANCING FIGURE ON AN 8th CENTURY ORNAMENT FROM THE NORTHERN EDGE OF PRAGUE

The bronze belt fitting found in 2020 in Prague 8-Dolní Chabry lacks the finds' circumstances. The fitting with the motif of a squat dancing naked figure with a neck ring and hands in an adoration gesture is unique. The same multiple motifs are on mid-8th century strap end found in the equestrian grave at Nové Zámky in Slovakia. This anthropomorphic motif, evidenced on less than ten sites in Bohemia, can convey a version of the ritual (dancing priestess or goddess) or a heroic legend, modified by the local environment. The closest analogies of anthropomorphic motifs come from sites at Prague-Šárka and Kosoř/Praha-Radotín and definitely relate to the late Classical tradition. If the fitting comes from Dolní Chabry, it is the earliest early medieval find in the cadastre of the former village (now Prague).

Klíčová slova — Čechy – kování opasku avarského typu – motiv nahé tanečnice – raný středověk – Praha

Key words — Bohemia – Avar type belt mount – motif of a naked dancing woman – Early Middle Ages – Prague

Svou výzdobou velmi vzácné kování opasku bylo nalezeno v roce 2020 A. Plevovou na konečné zastávce autobusu č. 162 v Dolních Chabrech, dnes součásti Prahy 8. Pracujeme s možností, že nálezy nejspíše ztracený původním nálezcem – detektorem – může pocházet z větší či menší blízkosti zastávky: z prostoru severozápadního okraje Prahy či přímo Dolních Chabrech (snad pole blíže ulice Pod Zámečkem), tedy z jádra středních Čech. K unikátnímu předmětu není možnost přesně zjistit a zaměřit místo nálezů, které je proto nadále označováno jako Dolní Chabry (obr. 1).

Raně středověké osídlení v Dolních Chabrech a okolí

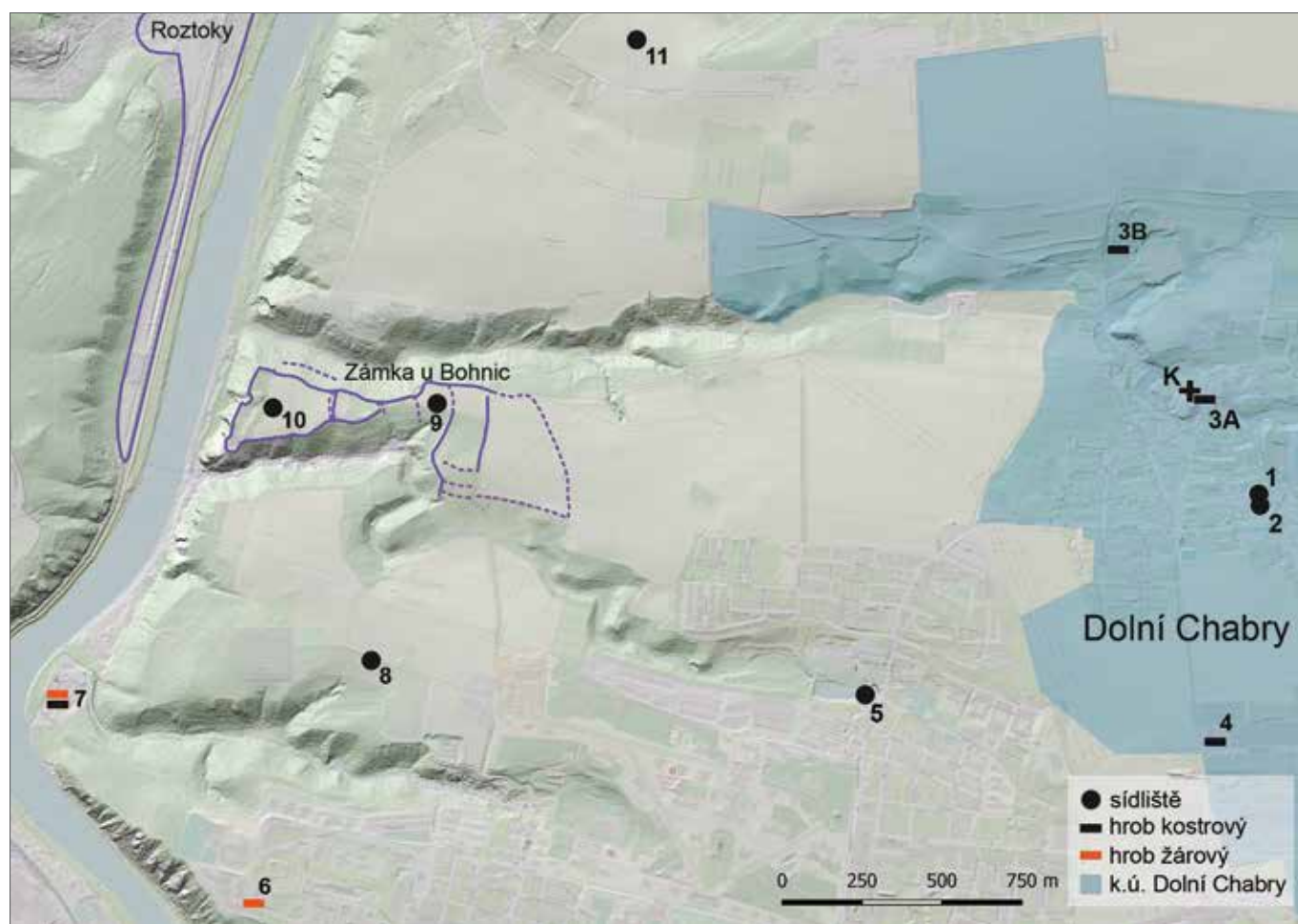
I když je místo nálezů přesně neurčitelné, shrňme aktualizované poznatky o raně středověkém osídlení v Dolních Chabrech a Bohnicích, případně i Zdibech, abychom posoudili, zda by mohlo být s analyzovaným předmětem v užším vztahu.

Oblast je osídlena již od konce 6. století. Nálezy kultury s keramikou pražského typu známe z Bohnic z polohy Čihadlo/Na Čihadle, z polohy u řeky zv. Tříkrálka (PROFANTOVÁ 1996) a též z prostoru hradiště Bohnice-Zámka a jeho (podle geofyziky ohrazeného) předpolí či předhradí (obr. 1), aniž by datování tohoto ohrazení bylo známo (PROFANTOVÁ 1996 a KŘIVÁNEK 2008, též ŠMOLÍKOVÁ 2018). Ověřit nelze nádobu pražského typu z osady Brnky (obr. 1: 11),¹ neboť dnes je v muzeu v Roztokách neidentifikovatelná. Nově byl dům této kultury odkryt v Klecanech (MATTIELLO 2020). Počet lokalit rozšiřuje evidence žárových hrobů z 6. do poloviny 8. století. V Praze-Bohnicích, Eledrově ulici, byl nalezen minimálně jeden žárový hrob z konce 7.–8. století (a jeden z 6. století bez jasné etnicity; FRIDRICHOVÁ/PROFANTOVÁ 1997). Jiný, v tomto případě jamkový hrob byl nalezen v blízkosti kostrových hrobů z 9. až počátku 10. století v poloze Tříkrálka (PROFANTOVÁ 2002). V 8. století bylo opevněno hradiště Bohnice-Zámka, jsou tu doloženy i zahloubené objekty z této doby, kdy se stává lokálním centrem.² Osídlení ve vzdálenějších Kobylisích, Čimicích a Ďáblicích viz mapa osídlení kultury s KPT pro Prahu (PROFANTOVÁ 2016, obr. 1).

Co se týká známých lokalit spojených s 8. stoletím a počátkem 9. století, jejich zjištěný počet je nižší a stav poznání horší. Kromě již zmíněného hradiště Bohnice-Zámka a jeho předpolí (či předhradí; PROFANTOVÁ 1996 s mapkou osídlení okolí) a již uvedených hrobů bylo starohradištní osídlení, konkrétně polozemnice, zjištěno též v Praze-Ďáblicích, Ďáblické ulici. Mladší polozemnice

1 O nádobě se zmínil J. KUDRNÁČ (1963), avšak bez vyobrazení. Ves Brnky je dnes součástí obce Zdiby.

2 Je závažné, že z této lokality nebyly zatím zjištěny kovové předměty nalezené amatéry. Ze všech ostatních raně středověkých hradišť na území Prahy byly podchyceny, někdy jen náhodně. V Praze-Šárce pak proběhl systematický detektorový průzkum.

byla zastižena na rohu ulic Hřenské a Květnové, stopy sídlištní aktivity 7.–10. století pak byly zachyceny i v prostoru starých Ďáblic (KACL/LUTOVSKÝ 2017, zvl. obr. 17 a 20). Na prostorově již neurčitelném místě Ďáblic byla při prokopávání silnice v roce 1924 objevena jáma s neúplnou nádobou z 8. století (PROFANTOVÁ 2016, obr. 11: 4). Starohradištní keramiku včetně dvou celých nádob známe i ze sídlištní jámy č. 30 z prostoru středověké tvrze v Čimicích (PROFANTOVÁ 2016, obr. 11), také tam osídlení přetrvává již od 7. století. Nově je starobylé osídlení zjištěno rovněž v Klecanech, vpravo od silnice směrem od Prahy do Klecan. Zde byly zastiženy zásobnice ze 7. až poloviny 9. století, hospodářský objekt a již zmíněný dům z doby kultury s keramikou pražského typu (nepublikovaný výzkum ÚAPPSC, MATTIELLO 2020).

Z následujícího středohradištního období – z 9. a 1. poloviny 10. století – je doloženo výše zmíněné kostrové pohřebiště v Bohnicích–Tříkrálce (jeden z hrobů byl pod mohylou). Hrob s mečem a sekyrou z blízkého Čimického háje (SLÁMA 1977, 89) není blíže datovatelný, neboť meč se v průběhu doby ztratil. Z 2. poloviny 9. století pocházejí prostorově již vzdálenější hroby z Klecan I (PROFANTOVÁ ET AL. 2015) i hroby z Ďáblic (SLÁMA 1977). Teprve ze střední doby hradištní evidujeme osídlení přímo v Chabrech.

Ze vzdálenějších Zdib lze aktuálně upozornit na nejnovější nález z roku 2019, kdy byl vyzvednut soubor mladohradištní sídlištní keramiky z rohu ulic Družstevní a Hasičská, pocházející z 2. poloviny 10.–11. století (BALOUN 2020).

Dolní Chabry: Terénní konfigurace Dolních Chabry je dobře zachycená na mapce od Carlo Schütze z roku 1782 (sine 2011). Vedle vyvýšeniny s románským kostelem leží severně od ní široká ostrožna (cca 280 m n. m.), pod oběma protéká Dražanský potok, částečně procházející přírodní rezervací Drahaň–Troja. U zmíněné ostrožny se do něj vlévá bezejmenný potok, který dnes protéká rybníkem blíže ulice Pod Zámečkem. Přerušení planiny Dražanskou roklí musely komunikace obcházet.

Obr. 1. Praha-Dolní Chabry, hradiště Zámka u Bohnic a okolí. Raně středověké osídlení na snímku LIDAR (grafika K. Levá).
Legenda: křížek – kostel; 1 – Praha-Dolní Chabry, Na Rybníčku; 2 – Dolní Chabry, Hrušovanské náměstí; 3A – Dolní Chabry, kostel Stětí sv. Jana Křtitele; 3B – Dolní Chabry, u Červených vršků; 4 – Horní Chabry, pohřebiště (jižní částí katastru, jen odhad); 5 – Praha-Čimice; 6 – Praha-Bohnice, Eledrova ulice; 7 – Bohnice, poloha Tříkrálka; 8 – Bohnice, poloha Čihadlo; 9 – Bohnice-Zámka předhradí (?); 10 – Bohnice-Zámka, hradiště; 11 – Brnky (obec Zdiby, okr. Praha-východ). (Využito SLÁMA 1977 a mapky in PROFANTOVÁ 1996.)

Přímo v Dolních Chabrech poblíž obecního úřadu (ul. U Rybníčku) bylo zjištěno raně středověké sídliště s polozemnicí a hospodářskými objekty, předběžně datované do 2. poloviny 9.–10. století (ČERMÁKOVÁ–LEVÁ 2017; obr. 1: 1). Další výzkum, který proběhl na sousední parcele (Hrušovanské náměstí, obr. 1: 2) již v roce 2007 pod vedením J. Vávry (VÁVRA 2008), též zachytil raně středověké osídlení, tentokrát „spíše mladohradištního stáří“ (se železářskou pecí v sondě 20, která mohla patřit jak době římské, tak ranému středověku). Dvě kostrová pohřebiště na katastru obce jsou až z 11. století – jedno objevené roku 1906 mezi východní zdí současného hřbitova a polohou U Červených vršků (obr. 1: 3B; SLÁMA 1977, 99, Abb. 24; též nově nález další esovitě záušnice – SNIŽKOVÁ/MRŇÁVÁ 2016), druhé při románském kostele sv. Jana Křtitele a jeho předchůdců (obr. 1: 3A).³ Vzájemná vzdálenost obou poloh je cca jeden kilometr. Poslední kostrový hrob s nádobou nejspíše z konce 9. a 1. poloviny 10. století pochází z Horních Chabech a není přesně lokalizovatelný (SLÁMA 1977, 99, Taf. 21).

Z výše uvedeného je zřejmé, že pro dobu raného středověku (ostatně shodně i pro období pravěku) se jedná o hustě osídlenou oblast. Takto zařazené nálezy známe ze všech katastrů sousedících s Dolními Chabry vyjma Březiněvsi, takže lze očekávat poměrně husté osídlení také ze sledovaného časového úseku 2. poloviny 8. až 1. poloviny 9. století, byť někde ještě neobjevené (např. právě v Chabrech). Pro naše téma důležitá osada – Dolní Chabry – ležela na křižovatce cest. Dvě mířily na sever – na Mělnicko a na Levý Hradec; jedna na jih vedoucí přes brod v Holešovicích na Prahu; důležitá byla rovněž cesta směřující přes Ďáblice a Kbely na trstenickou stezku na Moravu a z Moravy (sine 2011, 3). Tato dálková komunikace mohla mít pro náš nález rozhodující význam, neboť na ní leželo hradiště v Tismicích, kde se vyráběla litá kování pozdně avarského rázu (PROFANTOVÁ ET AL. 2020).

Nálezy kovových ozdob v Praze a okolí

Analyzované kování stylově jednoznačně patří mezi kování pozdně avarského typu dříve považovaná za importy, nedávno jsme tento pohled změnili (PROFANTOVÁ ET AL. 2020). Jejich výskyt je zatím nerovnoměrný, nejpočetnější jsou ve východní části středních Čech. Chronologicky lze říci, že nejvíce je lokalit s nálezy z poslední třetiny 8. století, případně počátku 9. století. Právě v pražské kotlině se objevilo relativně více lokalit s nálezy z 1. poloviny 8. století, držíme-li se chronologie vypracované pro Karpatskou kotlinu.⁴ Přesto ani na lokalitě s největší koncentrací těchto nálezu v pražské kotlině tyto starší typy nepřevažují. V průběhu 2. poloviny 8. století se objevují ozdoby kroje i koňského postroje v takovém počtu, že z nich lze opatrně vyvozovat kulturní orientaci domácích elit – ty se jednoznačně orientovaly na avarský kaganát.

Z vlastní pražské kotliny lze uvést bezpečně jen 4 lokality (pravděpodobně jich bylo 5), z toho dvě výšinné.⁵ Prostorově nejbližší kovové ozdoby avarského typu se našly na několika místech v historickém jádru Prahy (ke všem PROFANTOVÁ 1992; též PROFANTOVÁ 2016, obr. 8: 2, 3); při bourání hradeb (2 nákončí),⁶ na Novém Městě v Petrské ulici (1 nákončí z 1. poloviny 8. století) i na Pražském hradě (3–4 kusy kování; z 2. poloviny 8. století). Jeden zlomek nákončí pochází také z Prahy–Smíchova (PROFANTOVÁ 1992, Taf. 7: 3; PROFANTOVÁ 2016, obr. 8: 4).

Největší koncentrace nálezu, včetně zastoupení motivů figurálních, je známa z hradiště Šárka v Praze 6–Liboci (PROFANTOVÁ 1992, Taf. 6; též PROFANTOVÁ 2016, obr. 8; nové nálezy HASIL 2018 fotografie na s. 279). Severním a severovýchodním směrem od Prahy se nákončí opasku (spolu s kovy doby římské) našlo v Čechelicích (okr. Praha–východ), obdélné kování s motivem gryfa a přezka pak v různých polohách lokality Lázně Toušeň v témže okrese (nepublikováno a PROFANTOVÁ 1992, Taf. 7),⁷ v druhotné poloze i ve Staré Boleslavi nebo ještě východněji ve dvou polohách v Přerově nad Labem. I síť těchto nálezu je výrazná, byť např. na Kolínsku je hustší.⁸

3 Mezi předchůdci je i rotunda s výjimečně kvalitní keramickou dlažbou z pravoúhlých dlaždic s mnoha motivy (DRAGOUN/TRYML 1977; DRAGOUN/TRYML 1984; DRAGOUN 2002, 215–219; TRYML 2011, obr. 11–13).

4 Pozdní doba avarská PDA I, II: 1. polovina 8. století.

5 Ovšem podmínky pro nalezení těchto kování nejsou v zastavěném prostoru ideální.

6 V tomto případě mohlo jít o mírně uzpůsobený údaj, aby o ně mělo pozdější Muzeum hlavního města Prahy zájem. Pravděpodobnější je každopádně sídlištní kontext, jak je tomu u většiny nálezu z Čech.

7 Odtud pocházejí i ostruhy s háčky.

8 Může to souviset se sítí amatérských spolupracovníků, která je na Kolínsku početnější. Pro Kolínsko PROFANTOVÁ ET AL. 2020, obr. 54.

Popis nálezu a rozbor motivu

Velmi vzácné je v Dolních Chabrech náhodně nalezené prolamované kování hlavního řemene pásu erbovitého tvaru s motivem tančící nahé postavy v podřepu (obr. 2: 2). Obličej není čitelný, pouze náznak úst, dobře zřetelný je ovšem plastický nákrčník. Ruce má postava v klasickém adoračním gestu, prsty jsou naddimenzovány. Dva otvory pro nýty jsou umístěny ve svislé ose kování, přívěsek chybí. Rozměry předmětu: výška 29 mm, max. šířka 22 mm a hmotnost 5,6 g.⁹ Analýzou RFA (r. 2020, M. Fikrle; obr. 3) byla zjištěna nízká přítomnost Zn a jen menší množství Sn, výrazné je zastoupení Pb (7,3 %) – nejspíše se jedná o olovnatý bronz, byť olovo je v korozní vrstvě mírně nadhodnocené, a přetavovanou slitinu (Zn). Obdobné složení s nízkým obsahem Zn se v raném středověku vyskytuje relativně často (PROFANTOVÁ ET AL. 2020).

Kování patří mezi opasková kování pozdně avarského typu, v jejichž rámci je víceméně unikátní. Stejný motiv je použit pouze na nákončí hlavního řemene z hrobu 232 v Nových Zámkách (obr. 2: 1; ČILINSKÁ 1966, Taf. 44), kde bylo nalezeno spolu s erbovitými kováními s úponkovou výzdobou a přívěsky nejčastěji se vyskytujícími spolu s kováními s motivem gryfa. Hrob 232 je hrob jezdecký – tedy hrob nejvyššího sociálního statusu. Leží ve střední části pohřebiště, kde jde o jeden ze dvou hrobů s tímto typem garnitury (ČILINSKÁ 1966, 327). Nálezový celek lze datovat do 8. století, nejspíše brzy po jeho polovině. Nákončí samo nemá klasické výběžky pro nýty, ale jakési středové vykrojení, které navozuje podobný dojem. Na detailu nákončí jsou patrné i stopy po konečné úpravě povrchu kovovým nástrojem.

Obr. 2. Motiv nahé tanečnice s adoračním gestem a jeho analogie.

1 – Nové Zámky (SK), H 232, nákončí a detaily; 2 – Praha 8-Dolní Chabry a okolí (CZ); 3 – Tiszaders (H); 4 – Brody (Rusko); 5 – Egypt. (Zdroje: 1 – převzato z ČILINSKÁ 1966, Taf. 44; 2 – kresba L. Raslová; 3 – převzato z GARAM 2018, Abb. 200; 4 – převzato z ČILINSKÁ 1967, Abb. 2; 5 – Museum Budapest, převzato z DEKAN 1972, Abb. 117).

9 V jednom místě rámu lesk, v místě šarnýře čištěno?

lokalita	metoda	Fe [%]	Ni [%]	Cu [%]	Zn [%]	As [%]	Ag [%]	Sn [%]	Sb [%]	Au [%]	Hg [%]	Pb [%]	Bi [%]	Σ [%]
Dolní_Chabry_povrch_líc_otěr	FP alloy_01_UJF_new	0,1	< 0.05	86,4	1	< 0.1	0,559	4,5	0,15	< 0.05	< 0.05	7,3	< 0.05	100,009
Dolní_Chabry_rub_obrus	FP alloy_01_UJF_new	0,2	< 0.05	85,7	1,12	0,1	0,513	3,7	0,13	< 0.05	< 0.05	8,4	< 0.05	99,863

Obr. 3. Chemické složení povrchové vrstvy kování na základě RFA. Stanovil M. Fikrle, 2020.

Motiv rozebíral J. DEKAN (1972, 411 sq.). Představuje s největší pravděpodobností tančící nahou(?) postavu s předimenzovaným obličejem 4× se opakující; podle J. Dekana jde o tanečnice. Pohlaví však nelze jasně určit, byť žena je mnohem pravděpodobnější (viz obr. 2: detail 1b). I v případě Nových Zámek mohly být postavy zobrazeny s nákrčníkem. Kovové nákrčníky v Avárii nosili muži i ženy. Zejména ve starším úseku sledovaného období zřejmě převažovali muži, u nichž mohlo jít o mocenský symbol.¹⁰ Rozšíření nákrčníků zachycuje po rok 1994 É. Garamová na mapce, z níž vyplývá, že se tyto předměty koncentrují v západní části Avárie. Pro nás nejbližší naleziště jsou buď na hranici (Wien-Liesing, Devínská Nová Ves) nebo jako Mikulčice již vně Avarské říše. Samotný Tiszafüred je v Potisi významnou výjimkou (GARAM 1995, Abb. 176). V našem případě by v souvislosti se ženou mohl nákrčník symbolizovat speciální úlohu při tanci, nejspíše rituálním. Tuto funkci tance naznačují zdvižené ruce v adoračním gestu. Nalézt jednoznačnou předlohu nelze, mohla pocházet z hedvábných látek či jiných předmětů z organických materiálů, tak jak to známe u jiných motivů – např. hlavy kance či ptáků u stromu života. Každopádně v podobné pozici jsou zachyceny nahé i oblečené ženské terakotové postavy v helénistickém prostředí Egypta (konkrétně z egyptských sbírek Muzea v Budapešti obr. 2: 5; DEKAN 1972, Abb. 117). Byly interpretovány jako „Todesgöttinnen“ a objevují se pravidelně v předsíních hrobek. Měly symbolizovat narození a smrt jako znovuzrození. To pojetí však bylo kritizováno a nadále je výjev spojován spíše s koptskými figurami v gestu orantů. Je pravděpodobné, že motiv pochází z východního Středomoří a představuje jakousi renesanci staršího motivu.

Petr CHARVÁT (2010, 15 sq.) se pokusil motiv interpretovat s odkazem na obdobné výjevy z nástěnných maleb v Afrasiabu ze 7. století.¹¹ Tam se vyskytují nahé tanečnice, avšak v jiných pozicích (BELENITZKI 1980, 209, např. místnost VII/11).¹² Badatelé se ohledně maleb v Afrasiabu dosud neshodli na tom, jde-li o synkreticky pojatou montáž z antických, případně z indických legend, nebo o ilustraci etnogenetického mýtu Turků (GRENET 2006, 46; též CHARVÁT 2010).¹³

Za důležitější analogii považují kování z lokality Brody v okolí Permu v povodí řeky Kamy – přítoku Volhy v Udmurtsku (dnes Rusko), kde je zobrazena rozhodně nahá postava hruběji, avšak dosti podobně. Spodní část kování zřejmě není interpretovatelná – může jít o schematické monstrum? či další pár nohou? (obr. 2: 4; ČILINSKÁ 1967, Abb. 2). Lokalita Brody představuje větší pohřebiště (k lokalitě, především části s mohylami, GOLDINA 1986) patří do okruhu lomovatovské a nevolinské kultury datované do 8. století,¹⁴ kde se vyskytla litá kování opasku opírající se o podobné byzantské/středomořské zdroje (kontakt přes Krym)¹⁵ jako v Karpatské kotlině; pohřebiště je datováno do stejné, byť širší doby (5. až počátku 9. století). Přímé či spíše zprostředkované vztahy mezi oběma oblastmi mohly existovat. Ovšem i na pohřebišti Brody (celkem 51 mohyl, více než 100 pohřbů, GOLDINA/VODOLAGO 1990, 6–21, tab. II, VI, VII, VIII a XXVIII–IL výběrově, náš nálezy na tab. XXXV) se jedná o výjimečný nálezy, nikoli o běžnou ozdobu.¹⁶ Podle nejnovějších poznatků byla oblast Permu součástí obchodu na hedvábné stezce a měla kontakty jak do Byzance, tak do Sogdiany a minimálně do severní Evropy (GOLDINA/GOLDINA 2018, 173).

¹⁰ Tak se interpretuje *torques* na freskách z Afrasiabu – jako mužský mocenský symbol pro 7. století (COMPARETI 2006). Inspirace pro různé kompletní výjevy v „sále vyslanců“, jako je intronizace panovníka apod., se liší, silný vliv rozhodně íránský a indický je na jižní stěně, čínský na severní stěně. Rovněž se zde rozeznávají tradice helénistické.

¹¹ Avšak s nesprávným číslem hrobu s nákončím z pohřebiště Nové Zámky.

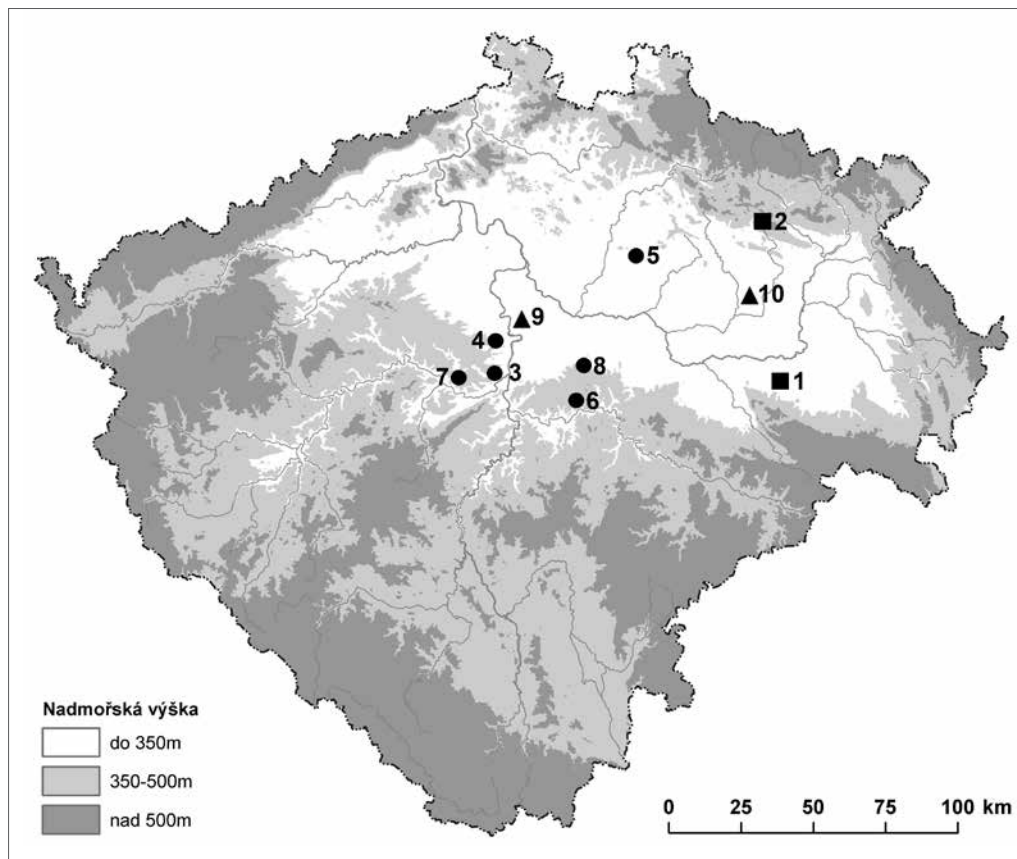
¹² Best Afrasiab painting <pinetrest.com.au> [vid. 2020-05-13].

¹³ I-chih-ni-shi-tu – vládce zrozený z vlčice – měl podle jedné čínské dynastické tradice zplodit v manželství s Duchem zimy a Duchem léta čtyři syny, z nichž posléze vzešel onen zakladatelský klan. Podrobná souvislost se 4 tančícími postavami z nákončí v Nových Zámkách však kromě čísla 4 není jasná. Taktéž postrádám odkaz na konkrétní malbu na konkrétní stěně cf. např. BELENITZKI 1980; COMPARETI 2006. Na freskách jsou zachyceny i ještě nerozpoznané/neidentifikované rituály, některé z rituálů jsou čínské, jiné indického a jiného původu, místní. Některé nebudou nikdy jednoznačně interpretovány. Identifikovat se naopak podařilo několik vládců.

¹⁴ K lomovatovské kultuře GOLDINA 1985, k příbuzné kultuře Nevolino s jádrem trvání v 8. století GOLDINA 2012.

¹⁵ O vztahu obyvatel v oblasti Permu a Krymu se diskutuje, v každém případě se počítá s prabulharským obyvatelstvem a obyvatelstvem fino-uherské/ugro-finské skupiny. Zintenzivnění kontaktů se spojuje se začleněním Krymu do Chazarského kaganátu (GOLDINA 2012).

¹⁶ Opasky nevolinského typu se dostávaly v početném množství do Finska i Švédska, nikoli však motiv, který nás zajímá (GOLDINA/GOLDINA 2018).

Obr. 4. Nálezy kování se symbolickými figurálními motivy v Čechách, nejčastěji byzantského/východostředomořského původu.

Legenda: **kolečko** – různé motivy pozdně antického původu; **čtvereček** – boj pavího draka/dravce a hada, původ motivu nejednoznačný; **trojúhelník** – speciální antropomorfní motivy. Lokality: **1** – Blato, okr. Pardubice; **2** – Kal, okr. Jičín; **3** – Kosoř, m. č. Praha 5; **4** – Šárka, m. č. Praha 6; **5** – Semčice, okr. Mladá Boleslav; **6** – Senohraby, okr. Praha-východ; **7** – Sv. Jan pod Skalou, okr. Beroun; **8** – Tismice, okr. Kolín; **9** – Dolní Chabry, m. č. Praha 8; **10** – Nový Bydžov, okr. Hradec Králové (převzato PROFANTOVÁ 2018, doplněno).

Kontext Karpatské kotliny a Čech

Pokud mohu soudit podle převažujících tendencí na vyobrazeních z avarského kulturního okruhu, může motiv zprostředkovávat nějakou domácí prostředí upravenou verzi rituálu či hrdinské pověsti. Výtvarně se může opírat buď o tradici nám známou z Afrasiabu, nebo ještě spíše onoho východního Středomoří (v jádru asi helénistickou). Nahota postavy se vyskytuje u antropomorfních kování 8. století zřídka: snad ještě na barbarizovaném výtvarně nepřilíh zdařilém nákončí z Košic-Šebastovců a na kruhových ozdobách tašek – např. v Tiszadersz (obr. 2: 3 s mírně pokrčenými nohama; GARAM 2018, Abb. 200) a v Tiszafüred (tam pocházejí z bohatých ženských hrobů 162 a 262; GARAM 1995, 328, Abb. 182 dole, Taf. 230).¹⁷ Důležitější je ozdoba s postavou, mající ruce rovněž v adoračním gestu,¹⁸ doprovázená plechovým nákončím zdobeným pletencem z hrobu 166. Hrob lze datovat již do 2. poloviny či poslední třetiny 7. století. Významem motivu se autorka nezabývá, jeho vztah k pohanství a mytologii i ochranná funkce jsou však pravděpodobné. Právě tyto ozdoby podporují úvahy o existenci nějaké místní tradice v části Karpatské kotliny. Rovněž nahota svědčí spíše pro antickou, případně místní, tradici a pro zobrazení bohyně či tančící kněžky, které jsou důležité ve většině pohanských mýtů a obřadů.¹⁹ Tak jako v případě kování s motivem boje s hadem (KALFERST/PROFANTOVÁ 1999), ani zde nemůžeme doložit míru cizího a zdomácnělého, neboť jde o motiv ještě výlučnější. Už vůbec nemůžeme zjistit, nakolik byl motiv svým konkrétním nositelem chápán v intencích zadavatele a výrobce předmětu.

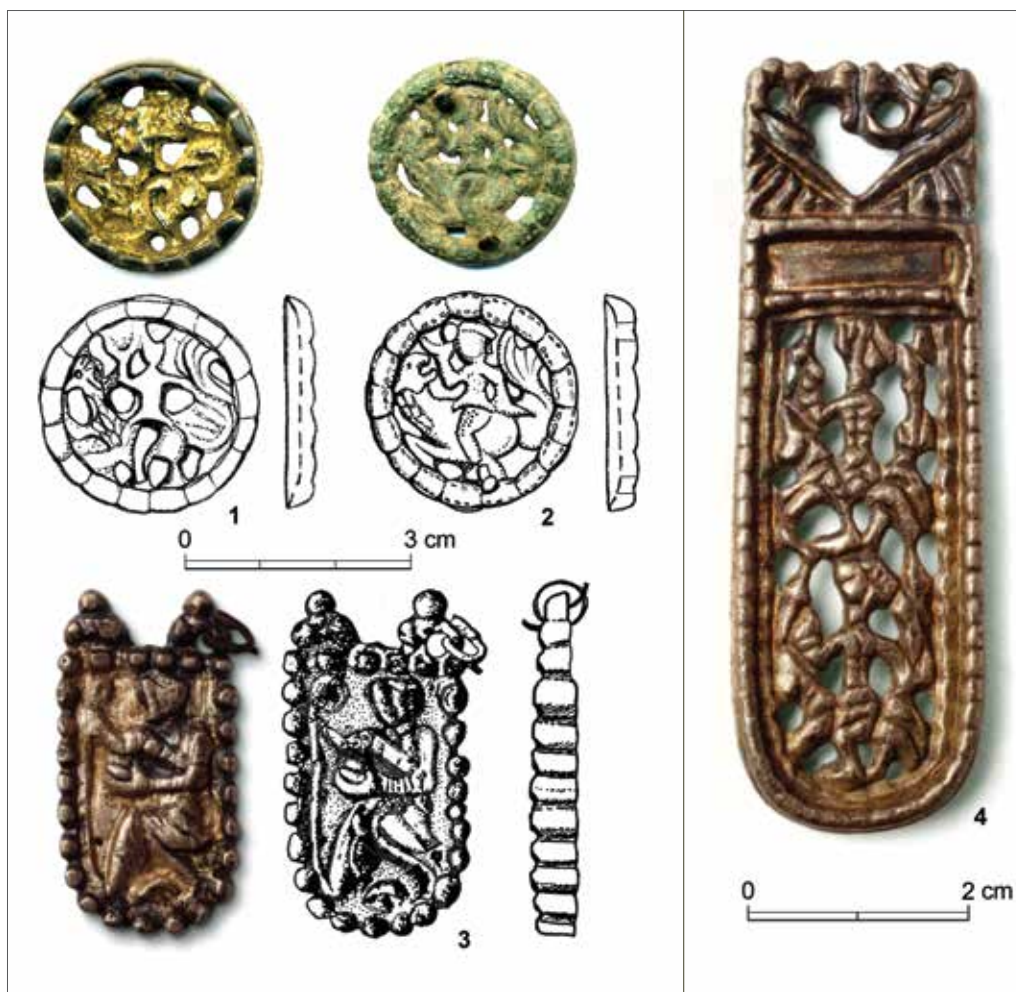
¹⁷ V případě hrobu 262 bez jasného určení, zda jde o muže či ženu (s nálezy náušnic s větším navlečeným bubínkem, Garam jej následně řadí spíše k ženským hrobům).

¹⁸ Tančící postava s pokrčenými nohama a rukama v adoračním gestu je rovněž na kruhovém kování z Lučistoje (Krym), katakom. 65, pohřeb 2 – postava má na hrudi náznak oděvu, boty a ozdoby vlasů či disproportionální náušnice; celek je též ze 7. století (MAKAROVA/PLETNEVA 2003, tab. 22 na s. 108).

¹⁹ Nahé ženské postavy s náhrdelníkem se vyskytují na iránské toreutice např. v oblasti Permu, ovšem v odlišných – běžných postojích (MARŠÁK 1986, Abb. 188). Mytologickými motivy na opaskových kováních 9. a 10. století, mezi nimiž je patrně žena v tureckém sedu z lokality Verchnij Saltov a tančící postava s rukama v adoračním gestu, se zabýval A. S. KOMAR (2016, ris. 2: 13, 4). Vzhledem k tomu, že jde o kování mladší, nemohla inspirovat naše kování, mohla však zachycovat podobné situace v jiném, přitom kulturně blízkém prostředí. Komar správně podotýká, že vyobrazení s analogiemi v cizí toreutice prošla „novým přečtením/tlumočením“ v jiném kulturním prostředí.

Obr. 5. Zlacená kování s figurálními motivy z pražských hradišť.

1, 2 – Kosoř (u hranice s Prahou 5-Radotínem), jezdci na bájných zvířatech (podrobně a převzato z PROFANTOVÁ 2015, 82); **3** – Šárka (Praha 6-Liboc), personifikace města Říma či Konstantinopole; **4** – Šárka (Praha 6-Liboc), jezdci (převzato z PROFANTOVÁ 2018, Abb. 5, 8 a PROFANTOVÁ 1992, Taf. 51).

Je zřejmé, že kování představuje výjev zpracovávaný v Karpatské kotlině jen výjimečně a zatím spíše v prostředí, kde se silněji uplatňovalo obyvatelstvo slovanského či smíšeného slovansko-avarského původu.

U nálezu „z Chaber“ konstatujeme, že navyšuje počet nálezů s výjimečnými, zpravidla antropomorfními vyobrazeními (včetně bájných bytostí i zvířete), které dokládají jak invenci výrobců, tak potřebu zachycovat „mluvící výjevy“ odkazující na rituály či symboly, včetně symbolů moci (portrét císaře, lev), statusu, pravomoci (jezdci na koni) a boje dobra se zlem (v Čechách nejméně 9 lokalit – obr. 4, k většině PROFANTOVÁ 2018; další jsou známy z Moravy: PROFANTOVÁ 1992, Taf. 21, 33). Prostorově nejbližší případy skupiny antropomorfních vyobrazení (obr. 5) pocházejí z Prahy-Liboc – hradiště Šárky (sedící bohyně s berlou či spíše nápodoba vyobrazení personifikace města Říma či Konstantinopole, jezdci) a polykulturního hradiště Kosoř/Prahy-Radotína²⁰ (portrét císaře či jezdec na obludě se lví hlavou; souhrnně PROFANTOVÁ 2018; též PROFANTOVÁ 2015). Každopádně se dosud nenašla garnitura, která by kombinovala stejný motiv na všech hlavních kováních. Bohužel ani nevíme, s jakým typem přívěsku se tančící postava pojí.

Závěr

Na SZ okraji Prahy, v Praze 8-Dolních Chabrech, bylo v roce 2020 nalezeno bronzové kování opasku – v přemístěné poloze, snad z nepříliš velké vzdálenosti. Kování s motivem nahé tančnice s nákrčníkem patří do doby okolo poloviny 8. století a má nejbližší analogii v nákonci z Nových Zámků na Slovensku.

Nevíme, zda kování vzniklo v Čechách, či se do nich dostalo prostřednictvím dálkových kontaktů (Dolní Chabry leží na trstenické stezce), jak se u tohoto typu nálezů dříve automaticky

²⁰ Při okraji hradiště Kosoř prochází hranice Prahy, proto je pro některé nálezy z hradiště uváděn okr. Praha-západ, pro jiné městská část Praha 5-Radotín. Okraj lokality a část zázemí leží v m.č. Praha 5-Radotín.

předpokládalo. Jistě však mělo pro svého majitele hlubší význam než kování s pouhými geometrickými motivy, nejspíše apotropájní, stejně jako v některých případech celý zdobený opasek či některé přívěsky. Motiv prošel v kultuře Čech konce 8. a 1. třetiny 9. století „novým přečtením“. Ani tento výjev bez možnosti propojení s konkrétně poznaným či častěji zobrazovaným rituálem neumožňuje rituál rekonstruovat, jen potvrzuje existenci obřadů doprovázených speciálním ženským tancem. Kování bylo vyrobeno podle stejné předlohy jako nákončí v Nových Zámčích uprostřed 8. století a ukazuje dobře synkretický ráz kultury pozdní doby avarské. Nejspíše se užívalo delší dobu. Představuje patrně první nález kování ze severního okraje Prahy a může souviset se širším zázemím hradiště Zámka u Bohnic a polohou při dálkové komunikaci. Řadí se k významným a relativně kvalitním ozdobám, jaké známe nejbližší na jihozápadním okraji Prahy (Praha-Liboc – hradiště Šárka, hradiště Kosoř v Radotínském údolí).

LITERATURA

- sine 2011 — Počátky Dolních Chabech. In: Eva Bradová et al., Kostel Stětí sv. Jana Křtitele v Dolních Chabrech. Dolní Chabry 2011, 3.
- BALOUN 2020 — Lukáš BALOUN: Zdi by, okr. Praha-východ. In: Michal Lutovský et al., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2019. Archeologie ve středních Čechách 24, 2020/2, 640.
- BELENITZKI 1980 — Aleksandr Markovič BELENITZKI: Mittelasi en : Kunst der Sogden. Leipzig 1980.
- COMPARETI 2006 — Matteo COMPARETI: Further Evidence for the Interpretation of the 'Indian Scene' in the Pre-Islamic Paintings at Afrasiab (Samarkand). In: <<https://edspace.american.edu/silkroadjournal/wp-content/uploads/sites/984/2017/09/Further-Evidence-for-the-Interpretation-of-the-Indian-Scene.pdf>> [vid 2020-05-13].
- ČERMÁKOVÁ-LEVÁ 2017 — Kateřina ČERMÁKOVÁ-LEVÁ: Nálezová zpráva Praha 8, Dolní Chabry – U Rybníčka, parc. č. 534/2, 541, 1447. Praha 2017. Uloženo: ARÚ AV ČR, Praha, v. v. i., archiv NZ, čj. C-TX-201700732.
- ČILINSKÁ 1966 — Zlata ČILINSKÁ: Slawisch-awarisches Gräberfeld in Nové Zámky. Bratislava 1966.
- ČILINSKÁ 1967 — Zlata ČILINSKÁ: Zur Frage des zweiten Awarischen Kaganat. Slovenská archeológia 15, 1967/2, 447–454.
- DEKAN 1972 — Ján DEKAN: Herkunft und Ethnizität der gegossenen Bronzeindustrie des VIII. Jahrhunderts. Slovenská Archeológia 20, 1972, 317–452.
- DRAGOUN 2002 — Zdeněk DRAGOUN: Praha 885–1310 : Kapitoly o románské a raně gotické architektuře – Prag 885–1310 : Kapitel über romanische und frühgotische Architektur. Praha 2002.
- DRAGOUN/TRYML 1977 — Zdeněk DRAGOUN / Michal TRYML: Předběžné výsledky archeologického výzkumu kostela sv. Jana Křtitele v Dolních Chabrech (Praha 8). In: Středověká archeologie a studium počátků měst – Mittelalterliche Archäologie und das Studium der Anfänge der Städte. Sborník příspěvků přednesených na celostátní konferenci středověkých archeologů v Hradci Králové, 22.–27. září 1975. M. Richter (ed.), Praha 1977, 220–224.
- DRAGOUN/TRYML 1984 — Zdeněk DRAGOUN / Michal TRYML: Zemědělské zázemí předlokační Prahy : Dolní Chabry – Das landwirtschaftliche Hinterland Prags vor der Lokationsära: Dolní Chabry. Archaeologica Pragensia 5, 1984, 331–337.
- GARAM 1995 — Éva GARAM: Das awarenzeitliche Gräberfeld von Tiszafüred. Budapest 1995.
- GARAM 2018 — Éva GARAM: Das awarenzeitliche Gräberfeld von Zámard-Rétiföldek III. MAA (Monumenta Avarorum Archaeologica) 12, Budapest 2018.
- FRIDRICHOVÁ/PROFANTOVÁ 1997 — Marie FRIDRICHOVÁ / Naďa PROFANTOVÁ: Časně slovanské žárové hroby z Prahy-Bohnic – Frühslawische Brandgräber aus Prag-Bohnice. Archaeologica Pragensia 13, 1997, 49–73.
- GOLDINA 1985 — Rimma Dmitrievna GOLDINA: Lomovatovskaja kultura v Verkhnem Prikam'e. Irkutsk: Izdatel'stvo Irkutskogo universiteta, 1985.
- GOLDINA 1986 — Rimma Dmitrievna GOLDINA: Issledovanija kurgannoj časti Brodovskogo mogil'nika. In: Priural'e v drevnosti i srednie veka. A. A. Tronin (ed.), Iževsk 1986.
- GOLDINA 2012 — Rimma Dmitrievna GOLDINA: O datirovke i chronologii nevolinskoj kul'tury (konec IV – naczalo IX v. n. e.). In: Drevnosti Prikam'ja epochi železja (VI v. B.C. – XV v. n. e.) : chronologičeskaja atribucija. (= Materialy i issledovanija Kamsko-Vjatskoj archeologičeskoj ekspedicii, t. 25), R. D. Goldina (ed.), Iževsk: Udmurtskij universitet, 203–285. Dostupné na <https://vk.com/doc-1112626_444233503>.
- GOLDINA/GOLDINA 2018 — Ekaterina GOLDINA / Rimma GOLDINA: On north-western contacts of Perm Finns in VII–VIII centuries. Estonian Journal of Archaeology 22, 2018/2, 163–180. DOI: <<https://doi.org/10.3176/arch.2018.2.04>>.
- GOLDINA/VODOLAGO 1990 — Rimma Dmitrievna GOLDINA / Nikolaj Vasil'evič VODOLAGO: Mogil'niki nevolinskoj kul'tury v Priural'e. Irkutsk 1990.
- HASIL 2018 — Jan HASIL: Šárecké údolí. In: Průvodce pražskou archeologií : Památky známé, neznámé i skryté. I. BOHÁČOVÁ / J. PODLIŠKA (eds), Praha 2018, 278–279.

- CHARVÁT 2010 — Petr CHARVÁT: Slyšte volání muezzinovo : České země a arabský svět ve starším středověku (do roku 1300). Plzeň 2010.
- KACL/LUTOVSKÝ 2017 — Pavel KACL / Michal LUTOVSKÝ: Nové raně středověké nálezy v Praze-Bubenči a v Praze-Đáblicích – New early medieval finds made in Prague-Bubeneč and Prague-Đáblice. *Archeologie ve středních Čechách* 21, 2017/2, 875–895.
- KALFERST/PROFANTOVÁ 1999 — Jiří KALFERST / Naďa PROFANTOVÁ: Nové poznatky o hradišti Kal, okr. Jičín – Neue Erkenntnisse über den Burgwall Kal, Bez. Jičín. *Archeologie ve středních Čechách* 3, 1999/2, 293–335.
- KOMAR 2016 — Alexej Viktorovič KOMAR: Pojasnyje nabory IX–X vv. s mifologičeskimi sjužetami. In: *Zwischen Byzanz und der Steppe*. A. Bállók / G. Csiky / T. Vida (eds), Budapest 2016, 545–556.
- KŘIVÁNEK 2008 — Roman KŘIVÁNEK: Nové výsledky geofyzikálních průzkumů v širším areálu pravěkého osídlení a raně středověkého hradiště Zámka v Praze-Bohnicích – New results of geophysical surveys of wide area of prehistoric settlement and early medieval hill fort Zámka, Prague-Bohnice. *Archaeologica Pragensia* 19, 2008, 233–256.
- KUDRNÁČ 1963 — Jaroslav KUDRNÁČ: Vývoj slovanského osídlení mezi pražským Povltavím, Labem, Sázavou a Výrovkou – Die Entwicklung der slawischen Besiedlung zwischen dem Prager Moldaugebiet, der Elbe, Sázava und Výrovka. *Památky archeologické* 54, 1963, 173–223.
- MAKAROVA/PLETNEVA 2003 — Taťána I. MAKAROVA / Svetlana A. PLETNEVA: Krym, Severo-Vostočnoje Pričerno-mor'e i Zakavaz'e v epochu srednevekov'ja IV–XIII veka. Moskva 2003.
- MARŠÁK 1986 — Boris MARŠÁK: Silberschätze des Orients : Metallkunst des 3.–13. Jahrhunderts und ihre Kontinuität. Leipzig 1986.
- MATTIELLO 2020 — Lucia MATTIELLO: Klecany okr. Praha-východ. In: Michal LUTOVSKÝ et al., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2019. *Archeologie ve středních Čechách* 24, 2020/2, 628–629.
- PROFANTOVÁ 1992 — Naďa PROFANTOVÁ: Awarische Funde aus den Gebieten nördlich der awarischen Siedlungsgrenzen. In: *Awarenforschungen II.* (= *Archaeologia Austriaca – Monographien*, Bd. 2, Studien zur Archäologie der Awaren, Bd. 4), F. Daim (ed.), Wien 1992, 605–778.
- PROFANTOVÁ 1996 — Naďa PROFANTOVÁ: Slovanské osídlení hradiště Bohnice-Zámka a jeho zázemí : Na základě výzkumů N. Maška – Die slawische Besiedlung des Burgwalls Bohnice-Zámka und seines Hinterlandes : Auf Grund der Ausgrabungen N. Mašeks. *Archaeologica Pragensia* 12, 1996, 65–140.
- PROFANTOVÁ 2002 — Naďa PROFANTOVÁ: Doklad velkomoravského vlivu z Prahy-Bohnic – Evidence of Great Moravian Influence at Prague-Bohnice. *Archaeologica Pragensia* 16, 2002, 41–46.
- PROFANTOVÁ 2015 — Naďa PROFANTOVÁ: Nová raně středověká výšinná poloha z Kosoře a Prahy-Radotína – A new, early-Medieval upland position from Kosoř and Prague-Radotín. In: *V za(u)jetí malostranských stratigrafií : Sborník k životnímu jubileu Jarmily Čihákové*. J. Podliska et al. (eds), Praha 2015, 80–95.
- PROFANTOVÁ 2016 — Naďa PROFANTOVÁ: Chronologie časně slovanského a starohradištního osídlení na příkladu Prahy a jejího zázemí – The chronology of early Slavic and Early Hillfort Period settlement in Bohemia on the example of Prague and its hinterland. In: *Praha archeologická.* (= *Archaeologica Pragensia Supplementum*, sv. 3), I. Boháčová / M. Šmolíková (eds), Praha 2016, 129–146.
- PROFANTOVÁ 2018 — Naďa PROFANTOVÁ: Fremd und örtlich : Fernkontakte und die Einbindung fremder Elemente in die lokale Kultur am Beispiel Mittelböhmen. In: *Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen/Oberösterreich*, 27. Treffen in Schlögen, K. Schmotz / P. Gruber / M. Chytráček (eds), Rahden/Westf. 2018, 235–251.
- PROFANTOVÁ ET AL. 2015 — Naďa PROFANTOVÁ ET AL.: Klecany : Raně středověká pohřebiště I. Praha 2015.
- PROFANTOVÁ ET AL. 2020 — Naďa PROFANTOVÁ / Roman KŘIVÁNEK / Marek FIKRLE / Jan ZAVŘEL: Tismice jako produkční a nadregionální centrum Čech 8. a 9. století – Tismice as a Production and Supra-Regional Centre of Bohemia in the 8th and 9th Centuries. *Památky archeologické* 111, 2020, 193–271.
- SLÁMA 1977 — Jiří SLÁMA: Mittelböhmen im frühen Mittelalter I. : Katalog der Grabfunde. (= *Præhistorica*, sv. 5), Praha 1977.
- SNÍŽKOVÁ/MRŇAVÁ 2016 — Jana SNÍŽKOVÁ / Martina MRŇAVÁ: Naučná stezka Dolní Chabry : Brána do pravěku Prahy, zastavení č. 7. In: <http://www.osop-chabry.cz/userfiles/file/ns_deska_4-4V2.jpg>.
- ŠMOLÍKOVÁ 2018 — Miroslava ŠMOLÍKOVÁ: Hradiště Zámka u Bohnic. In: *Průvodce pražskou archeologií : Památky známé, neznámé i skryté*. I. BOHÁČOVÁ / J. PODLIŠKA (eds), Praha 2018, 274–275.
- TRYML 2011 — Michal TRYML: Historie a archeologický průzkum. In: Eva Bradová et al., *Kostel Stětí sv. Jana Křtitele v Dolních Chabrech*. Dolní Chabry 2011, 6–12.
- VÁVRA 2008 — Jiří VÁVRA: Nálezová zpráva Dolní Chabry – Multifunkční centrum, Hrušovanské náměstí čp. 253/5, parc. č. 534/1. Praha 2008. Uloženo: ARÚ AV ČR, Praha, v. v. i, archiv NZ, čj. C-TX-200800939.

SUMMARY

An 8th century bronze belt mount was found at a bus stop in 2020 in Prague 8-Dolní Chabry (Fig. 1), unfortunately relocated, probably lost by the original finder – lay detectorist. The lead bronze cast (RFA) mount is unique, bearing a rare motif of a squat dancing naked figure with a neck-ring, and hands in an adoration gesture (Fig. 2: 2).

The same multiple motifs are on the strap end found in the equestrian grave 232 at Nové Zámky (Slovakia; Fig. 2: 1), but they do not occur on the fittings of the main strap. The grave garniture dates most possibly to the mid-8th century. The motif can convey a domestic version of the ritual (dancing priestess or goddess) or a heroic legend. The artefact belongs to a narrower group of fittings with anthropomorphic motifs, of which about 9–10 pieces are documented in Bohemia. Spatially closest finds come from the Prague hillfort of Šárka (Prague 6; sitting goddess with a crook or rather personification of the city of Rome or Constantinople, riders Fig. 5: 1, 2) and Kosoř (Prague 5; portrait of emperor and rider on a monster with a lion's head; summarised by PROFANTOVÁ 2018). Tradition of dancing (?) figure is evidenced in northern Tisza region on the circular ornaments of the 7th century bags, with more schematic design (Fig. 2: 3). The inspiration probably derives from the Eastern Mediterranean; possible patterns could be on silk fabrics.

If we consider that the artefact could come from the northern edge of Prague, it could originally have been found in the wider hinterland of the Zámka by Bohnice hillfort in Prague-Bohnice. It functioned in the 8th century with a possible overlap to the 9th century (Fig. 1). Meaningful may also be the position of Dolní Chabry on the long-distance Trstenice route, along which many impulses from the southeast spread to Bohemia. The Chabry belt mount expanded the range of anthropomorphic motifs known from the Czech Republic indicating long-distance contacts - either import or adoption of a strongly symbolic motif.

Fig. 1. Prague-Dolní Chabry, Bohnice-Zámka hillfort and surroundings: early medieval sites on the LIDAR derived image. Graphics by K. Levá. **Circle** – settlement, **rectangle** – burial ground, **cross** – church, **orange** – cremation burials. **1** – Prague-Dolní Chabry, Na rybníčku; **2** – Dolní Chabry, Hrušovanské Square; **3A** – Dolní Chabry, Church of Decollation of St. John the Baptist; **3B** – Dolní Chabry, by Červené vršky; **4** – Horní Chabry, burial ground (approximately the southern part of the cadastre); **5** – Prague-Čimice; **6** – Prague-Bohnice, Eledrova Street; **7** – Prague-Bohnice, site Tříkrálka; **8** – Prague-Bohnice, site Čihadlo; **9** – Bohnice-Zámka bailey(?); **10** – Bohnice-Zámka, hillfort; **11** – Brnky (Zdíby municipality, Prague-East distr.). (According to SLÁMA 1977 and maps in PROFANTOVÁ 1996).

Fig. 2. Motif of a naked dancing woman with adoration gesture and its analogies. Legend: **1** – Nové Zámky (SK), H 232, the strap end and its details; **2** – Prague 8-Dolní Chabry and surroundings (CZ); **3** – Tiszaders (H); **4** – Brody (Russia); **5** – Egypt. (**Sources:** 1 – copied from ČILINSKÁ 1966, Taf. 44; 2 – drawing by L. Raslová; 3 – copied from GARAM 2018, Abb. 200; 4 – copied from ČILINSKÁ 1967, Abb. 2; 5 – Budapest Museum copied from DEKAN 1972, Abb. 117).

Fig. 3. Chemical composition of the surface layer of the belt mount based on RFA. Determined by M. Fikrle, 2020.

Fig. 4. Finds of metal fittings with symbolic figural motifs in Bohemia, most often of Byzantine / East Mediterranean origin. Legend: **square** – fight of a peacock dragon / predator and a snake, ambiguous origin of the motif; **circle** – various motifs of late Classical origin; **triangle** – special anthropomorphic motifs. Sites: **1** – Blato, Pardubice distr.; **2** – Kal, Jičín distr.; **3** – Kosoř, Prague 5; **4** – Šárka/Prague 6; **5** – Semčice, Mladá Boleslav distr.; **6** – Senohraby, Prague East; **7** – Sv. Jan pod Skalou, Beroun distr.; **8** – Tismice, Kolín distr.; **9** – Dolní Chabry/Prague 8; **10** – Nový Bydžov, Hradec Králové distr. (completed based on PROFANTOVÁ 2018).

Fig. 5. Gilded fittings with figural motifs from Prague hillforts. **1, 2** – Kosoř (by the edge of Prague 5-Radotín), riders on mythical animals (copied from and detail in PROFANTOVÁ 2015, 82); **3** – Šárka (Prague 6-Liboc), personification of the city of Rome or Constantinople; **4** – Šárka (Prague 6-Liboc), riders (copied from PROFANTOVÁ 2018, Abb. 5, 8 and PROFANTOVÁ 1992, Taf. 51).

Translation by Linda Foster

Práce vznikla v rámci grantu GAČR Mezi avarskou a karolinskou říší. Uzlové body dálkových kontaktů v Čechách 8.–9. století (18-00477 S).

PhDr. Naďa PROFANTOVÁ, Ph.D., archeolog, profantova@arup.cas.cz
Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i., Letenská 4, CZ-118 00 Praha 1

Mgr. Anna PLEVOVÁ, archeolog, anna.plevova@gmail.com
Regionální muzeum v Jílovém u Prahy, Masarykovo nám. 16, CZ-254 01 Jílové u Prahy